

prinses
máxima
centrum

Omgaan met een lijn

Voor wie meer wil weten

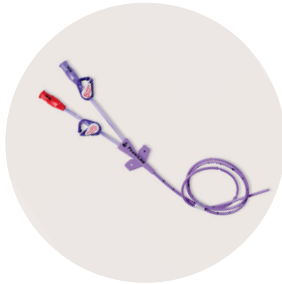
Inleiding

Je kind krijgt binnenkort een centraal veneuze katheter. Via deze katheter, ook wel lange lijn genoemd, kunnen we vocht, bloed, voeding, contrastvloeistof en medicijnen geven en bloed afnemen. Het voordeel van deze lijn is dat je kind niet steeds een infuus hoeft te krijgen. De lijn kan maanden blijven zitten.

Deze folder geeft informatie over het inbrengen en verzorgen van een lijn en legt uit hoe je problemen herkent en wat je dan moet doen. Soms geeft je arts of verpleegkundige nog extra informatie.

Wat is een centraal veneuze katheter?

Een centraal veneuze katheter is een soepele lijn die in een groot bloedvat zit dat rechtstreeks naar het hart leidt. Een deel van de lijn steekt door de huid naar buiten. De lijn heeft een speciale dop waarop een infuuslijn of injectiespuit gedraaid kan worden. Een bandje om de lijn onder de huid (cuff) zorgt ervoor dat deze op zijn plaats blijft en daardoor ook lang kan blijven zitten. Er zijn verschillende soorten lijnen met één, twee of drie uitgangslijnen. De arts bepaalt welke lijn het meest geschikt is voor de behandeling van je kind.

Inbrengen van de lijn

De kinderchirurg brengt de lijn in via twee sneetjes, één ter hoogte van het sleutelbeen/de hals en één wat lager (afbeelding 2). Dat gebeurt onder narcose op de operatiekamer van het Wilhelmina Kinderziekenhuis.

De eerste week na het inbrengen

Heeft je kind na het inbrengen last van de nek, dan mag je paracetamol volgens voorschrift van de anesthesioloog geven.

De eerste 48 uur mag je kind niet douchen. De hechtpleisters in de hals gaan meestal vanzelf los. Is dit niet zo, dan mag je ze er na twee weken afhalen. Laat je kind de eerste twee weken geen drukke dingen doen, zoals stoeien, klauteren en sporten.

Verzorging van de lijn

De lijn moet regelmatig verzorgd worden om besmetting, infectie en verstopping te voorkomen. Alleen een hiervoor bekwame (thuiszorg) verpleegkundige mag dit doen. Het gaat om:

- Afklemmen van de lijn;
- Doorspoelen van de lijn, heparineslot plaatsen en de dop (naaldloze connector) verwisselen (1x per week);
- Schoonmaken van de uitgangsplaat en vervangen fixatiepleisters (1x per 2 weken).

Wanneer er meer dan een week tussen twee ziekenhuisbezoeken zit, doet een thuiszorgverpleegkundige dit. Onze transferverpleegkundige geeft je een pakket mee waarin alles zit wat voor de verzorging nodig is en schakelt een (kinder) thuiszorgorganisatie in. Zorg zelf dat je altijd handalcohol (Sterillium) in huis hebt. Het is voor de thuiszorgverpleegkundige fijn als je een glad kunststof dienblad hebt om de spullen op klaar te leggen.

Afklemmen van de lijn

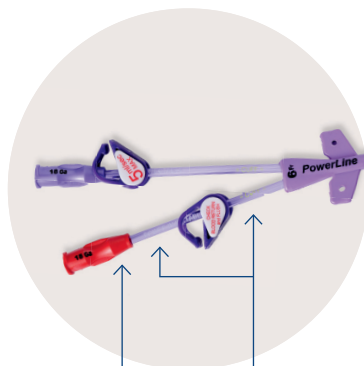
Je krijgt van de verpleegkundige ook een extra plastic klem (kocher) mee naar huis. Deze moet je altijd in de buurt van je kind hebben (afbeelding 1). Je krijgt uitleg wanneer en hoe je deze klem moet gebruiken.

De lijn moet na gebruik altijd afgeklemd zijn op het verstevigde deel (afbeelding 2), tenzij je arts of verpleegkundige anders heeft gezegd.

Afbeelding 1:
De extra klem (kocher)

Afbeelding 2:
Afklemmen katheter/lijn

hiertussen de
katheter **wel**
afklemmen

hier de katheter
niet afklemmen

Schoonmaken van de uitgangsplaats (om de twee weken)

Telkens als de pleister wordt vervangen, wordt de uitgangsplaats schoongemaakt. Dit is in elk geval om de twee weken, maar eerder als de pleister los zit, nat of vuil is of als de huid rood is. Is de insteekplaats ontstoken, dan krijg je speciale uitleg voor de verzorging.

De (thuiszorg)verpleegkundige desinfecteert het gladde kunststof dienblad met alcohol 70% en zet er het volgende op:

1. Zakje of bakje voor afval waar je afval in kunt doen zonder het zakje/bakje aan te raken;
2. Handalcohol (Sterillium);
3. Niet-steriele handschoenen (dit geldt voor thuis);
4. Steriele gazen 10 x 10 cm;
5. Fles 250 ml chloorhexidine-oplossing (70% alcohol en 0,5% chloorhexidine) voor het schoonmaken van de huid;
6. Ethanol 70% (voor het desinfecteren van de materialen);
7. Steriele infuuspleisters (Tegaderm);
8. Statlock-pleisters.

Doorspoelen van de lijn (1x per week)

De lijn wordt 1x per week door-
gespoeld om infecties en verstopping
te voorkomen. De verpleegkundige
spoelt de katheter pulserend door
met een zoutoplossing en spuit er
als laatste heparine in. Is de lijn niet
op tijd doorgespoeld, laat dit dan
alsnog doen.

Verwisselen van de dop (naaldloze connector) (1x per week)

De verpleegkundige vervangt de
dop minimaal 1x per week.

Omgaan met een lijn

Soms kunnen er problemen zijn
met de lijn, zoals een infectie of een
lekkage. Als je zorgvuldig omgaat
met de lijn, helpt dat problemen zo
veel mogelijk te voorkomen.

- Controleer de lijn elke ochtend en avond;
- Desinfecteer van tevoren je handen, maar raak de uitgangplaats niet aan;
- Kijk hoe de huid rond de uitgangplaats er uitziet en of de pleister goed vastzit;
- Zorg dat de lijn altijd afgeklemd is (zeker bij het sporten!);

- De pleister moet de uitgangs-
plaats goed beschermen;
- Laat je kind kleren dragen
die de lijn goed bedekken;
- Je kind mag douchen,
in bad en zwemmen.

In bad en zwemmen

Je kind mag met een afgeklemd
lijn in bad en zwemmen. Zwemmen
met een afgeklemd lijn mag pas
als de lijn goed vastgegroeid is. De
arts of verpleegkundige specialist
controleert dit. Er zijn wel enkele
dingen waar je extra op moet letten.

- Controleer van tevoren of de lijn
goed afgeklemd is;
- Kijk of de pleister de
uitgangplaats goed beschermt;
- Laat je kind bij het zwemmen
een strak shirtje of een wetsuit
dragen dat de lijn goed bedekt;
- Maak na afloop het begin van de
lijn goed droog;
- Als de pleister los zit,
neem je contact op met de
thuiszorgverpleegkundige om
deze te vervangen;
- Vertel altijd dat je kind gezommen
heeft of in bad is geweest als je in
het ziekenhuis bent.

Wat te doen bij problemen

Het is belangrijk te weten hoe je mogelijke problemen kunt herkennen en wat je dan moet doen.

- Infectie
- Huidproblemen rond de lijn
- Huidproblemen onder de pleister
- Verstopte lijn
- Lekkende lijn
- Kapot aanzetstuk
- Losse of afgekoppelde dop
- Lucht in de lijn
- Bloed in de lijn
- Trombo-embolie (het loskomen van een bloedstolsel in de lijn)
- Zwelling bij de lijn
- Zwelling van nek of gezicht

Infectie

Hoe merk je het?

- Je kind heeft koorts of rillingen;
- De uitgangsplaat is gezwollen, pijnlijk, voelt warm aan, geeft vocht af, stinkt;
- Je kind is hangerig of minder actief.

Wat moet je doen?

Als je kind deze verschijnselen

vrijwel direct na het doorspuiten heeft, moet je meteen contact opnemen met het ziekenhuis.

Hoe kun je het voorkomen?

- Volg bovenstaande instructies voor het omgaan met de lijn op;
- Desinfecteer altijd je handen voordat je aan de lijn komt;
- Laat een vuile dop (naaldloze connector) meteen vervangen.

Huidproblemen rond de lijn

Hoe merk je het?

De huid is pijnlijk, gevoelig, rood of vertoont blaren.

Wat moet je doen?

Neem contact op met het ziekenhuis.

Hoe kun je het voorkomen?

Zorg dat de kleding van je kind niet strak zit ter hoogte van de insteek van de lijn.

Huidproblemen onder de pleister

Hoe merk je het?

De huid is rood en geïrriteerd.

Wat moet je doen?

Neem contact op met het ziekenhuis.

Verstopte lijn

Hoe merk je het?

De verpleegkundige kan de lijn niet met een normale druk doorspoelen.

Wat moet je doen?

- Laat je kind tijdens het doorspoelen een andere houding aannemen. Bijvoorbeeld het hoofd draaien, diep zuchten, hoesten, gapen, met de rechterhand de linkeroorlel pakken of andersom;
- Helpt dit niet, neem dan contact op met het ziekenhuis.

Hoe kun je het voorkomen?

Laat de lijn wekelijks pulserend

doorspoelen en afsluiten met heparine.

Lekkende lijn

Hoe merk je het?

De lijn lekt.

Wat moet je doen?

- Klem de lijn onmiddellijk met de extra klem (afbeelding 3) af tussen de plaats van het lek en de uitgangplaats;
- Neem vervolgens contact op met het ziekenhuis.

Hoe kun je het voorkomen?

- Klem de lijn alleen af op het verstevigde deel (afbeelding 4);
- Zorg ervoor dat de lijn goed onder de kleding zit;
- Gebruik nooit een schaar of andere scherpe dingen in de buurt van de lijn.

Gebroken aanzetstuk

Hoe merk je het?

- De dop zit niet goed;
- Bij het doorspoelen lekt de lijn;
- Je ziet een scheurtje.

Wat moet je doen?

Klem de lijn af en neem contact op met het ziekenhuis.

Hoe kun je het voorkomen?

- Draai de dop niet te vast;
- Klem de lijn alleen af op het verstevigde deel (afbeelding 4).

De dop zit los of is er af

Hoe merk je het?

- Je kind is kortademig of heeft koorts;
- Je ziet bloed bij de uitgang;
- Je ziet dat de dop los of eraf is.

Wat moet je doen?

- Kijk of de lijn is afgeklemd;
- Bel de thuiszorgverpleegkundige;
- Is de dop er helemaal af, maak dan het aanzetstuk van de lijn schoon met een steriel gaas met alcohol 70%, laat 30 seconden drogen en plaats een nieuwe dop. Desinfecteer eerst je handen;
- Neem contact op met het ziekenhuis als je kind kortademig is of koorts krijgt.

Hoe kun je het voorkomen?

- Controleer dagelijks of de dop goed vast zit;
- Zorg ervoor dat de lijn goed onder de kleding zit.

Bloed in de lijn

Hoe merk je het?

Je ziet bloed in de dop.

Wat moet je doen?

Neem contact op met de thuiszorgverpleegkundige.

Hoe kun je het voorkomen?

Zorg dat de lijn altijd afgeklemd is.

Lucht in de lijn

Hoe merk je het?

Kortademigheid of pijn op de borst.

Wat moet je doen?

- Waarschuw onmiddellijk je arts. Dit is een spoedgeval;
- Klem de katheter meteen met de extra klem af bij de uitgangplaats als je denkt dat de katheter beschadigd is;
- Laat je kind liggen en probeer het rustig te houden.

Hoe kun je het voorkomen?

- Zorg dat de lijn altijd goed is afgeklemd;
- Zorg dat je de extra klem altijd bij je kind in de buurt hebt.

Trombo-embolie (loskomen van een bloedstolsel in de lijn)

Hoe merk je het?

Kortademigheid, pijn op de borst, duizeligheid of verwardheid.

Wat moet je doen?

Waarschuw onmiddellijk je arts. Dit is een spoedgeval.

Hoe kun je het voorkomen?

- Laat de lijn een keer per week pulserend doorspoelen met een zoutoplossing en afsluiten met heparine
- Zorg ervoor dat je kind altijd goed drinkt.

Zwelling bij de lijn

Hoe merk je het?

Een groter wordende zwelling bij de lijn.

Wat moet je doen?

Neem contact op met het ziekenhuis.

Hoe kun je het voorkomen?

Een zwelling is niet te voorkomen. Houd je kind goed in de gaten om een zwelling vroegtijdig te zien.

Zwelling van nek en gezicht.

Hoe merk je het?

- De nek boven de ingangplaats is gezwollen;
- De zwelling kan zich uitbreiden

tot de wang en het gezicht;

- Je kunt 'rijstkorrels' onder de huid voelen;
- Soms geeft aanraken een knetterend geluid.

Wat moet je doen?

- Neem contact op met het ziekenhuis;
- Bedek de ingangs- en uitgangplaats met een tegaderm;
- Als de zwelling snel verergert, bel 112.

Hoe kun je het voorkomen?

Een zwelling is niet te voorkomen. Houd je kind goed in de gaten om een zwelling vroegtijdig te zien.

Neem altijd contact op met je arts of de spoedlijn van het Prinses Máxima Centrum als je denkt dat er iets niet goed is!

De lijn is niet meer nodig

Als de arts besluit dat de lijn niet meer nodig is, wordt deze (meestal door de kinderchirurg) op de dagbehandeling van het Prinses Máxima Centrum verwijderd. Dit gebeurt onder sedatie.

Materiaal bestellen

Bestel tijdig verzorgingsmateriaal bij de transferverpleegkundige van Bureau Zorgbemiddeling, zodat je

nooit zonder zit. In geval van nood kun je van de afdeling materiaal meekrijgen.

Telefoonnummers

Bureau Zorgbemiddeling UMC

Utrecht: 088-755 73 61,
bzu@umcutrecht.nl; voor vragen over afspraken met de thuiszorg en het bestellen van materialen, bereikbaar ma t/m vr van 8:00 uur tot 18:30 uur, zaterdag van 8:30 uur tot 17:00 uur.

Heeft je kind thuis boven de 38.5 graden koorts of meet je 2x boven de 38 graden, pijn, is het kortademig of zie je een toenemende zwelling in de hals of bij de centraal veneuze katheter, neem dan contact op met de verpleegkundig specialist van jouw afdeling. Tijdens kantooruren:

- **VS hemato-oncologie:**
088-972 93 11
- **VS solide-oncologie:**
088-972 92 03
- **VS neuro-oncologie:**
088-972 92 04

Na 17:00 uur bel je 088-972 72 72 en vraag je naar de zorgcoördinator. Deze kan je doorverbinden met de dienstdoende arts.

Maak je je ernstig zorgen, bel dan de spoedlijn van het Prinses Máxima Centrum 088-972 92 57.

Notities
